

17. juli 2020

UKA2020/116

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Kalaallit Nunatsinni suliffeqarnikkut ingerlatsineq pillugu nassuiaammik UKA2021-imi oqaluuserisassanngorlugu Naalackersuisut Inatsisartunut saqqummiusseqqullugit peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Partii Naleraq, Inatsisartuni gruppe)

Tungavilersuut:

Nunatsinni suliffeqarnikkut pimoorussisumik aqqissuusseqqinnissarput maannakkut suliaralugu aallarteriissallugu pisariaqavipppoq, pissusissamisuunngilaq sulisoqarnikkut politikkimik susassa-qarfinni tamani pimoorussiuunnaaraluttuinnarneq, soorunami sulisartut sulisitsisullu kattuffii suleqatigalugit aqqissuusseqqinnerit ingerlanneqartariaqarput aamma inuit oqallitsillugit ingerlatsisoqartariaqarluni.

Pisariqarluinnarporlu nunatsinni sulisussat pisariaqartinneqartut amigaataalersannginnissaasa qulaackersimanissaa, taakkuami pinngitsoorsinnaannginnatsigit. Taamammat soqutigisaqaqatigiit tamarmik nerrivimmi issiaqatigiillutik oqalliseqatigiittariqalerputsuliffeqarnermi politikikkut siunertat anguniakkallu pillugit, aqqissuusseqqinnermi piviusunngortinneqartussat, suliffiit pioreersut siunissamilu suliffiulerumaartussat eqqarsaatigalugit.

Suliffeqarnerup aqqissuuteqqinnissaanut siullermik pisariqarpoq suliffeqarnermi sulisut katitigaanerit pillugu, sulisussarsiortarnerup suliffissarsiortarnerullu ingerlanneqarneri pillugit Naalackersuisut nassuiaammik saqqummiussinissaat, Partii Naleqqamiit aamma isumaqarpugut nassuiaat ilanngullugu imaqartariqartoq Kommunini Namminersorlutillu oqartussani sulisut katitigaanerisa misissorneqarsimanerannik, eqqarsaatigalugu siunissami anguniagaqarluartumik ineriartorfiusumillu ingerlatsinissamut aqqutissat nalunaarsorneqarnissaat. Ineriartorfissamik takorluuisinnaaneq nassuiaatikkut takutinneqarsinnaappat tamanna nunatsinni tamakkiisumik sulisoqarnermut isumalerujussuusaaq aamma taamaalilluni Nunatta namminiilivinnissamut alloriarnissaanut tungavissiilluartussaalluni.

Nunami maani najugallit tamarmik imminnut naleqqutumik suliffeqarnissaminnut neqeroorfigine-qarsinnaassapput. Inuillu imminnut napatittuunissaat anguniartariqarpoq. Eqqaamassavarpulli inuusuttut 1800-gajaat 16-25-inut ukiullit ullumikkut suliffeqaratilluunniit ilinniarfeqanngimmata, taakkuali nunarput aqullartariqanngilaat, ajornartorsiut qanoq iliuuseqarfiginaveersaassallugu akissaqartinngilarput, aannaasiniarnissamut qanoq iliuusissaq suliarisariqarparput aallartillugulu.

partii naleraq

Soorlu Attassiinnarnis-samut Ineriartornissamullu pilersaarusiami 2016-imersumi oqariartuutigineqartoq, inuusuttut amerlanerusut ilinniagaqarlutik aallartittariqarput sulisussaarnikkut ingerlaavarnerusumik immitsinnut pilersorsinnaanissarput angussagutsigu.

Inuusuttut suffeqanngitsut pisortaniit ikiorsiissutinik pisartut ikiliartulernerisa pisortaniit ikiorsiissutitigut aningaasartuutaasartut ikilisissavaat, akileraarutitigut isertinneqartartut amerlanerulersillugit, pisortat aningaasaqarniarnerat pitsaanerulersillugu.

Suliffissaarussimasut suliffeqaqqilernissaat anguniarlugu pisariaqarluinnarpoq suliffissaaleqisut pikkorissarnissaat suliffissanullu allanut nutaanut nuussinnaannermut piukkunnarsarneqarnissaat. Aamma pisariqarluinnarpoq illoqarfinni nunaqarfinnilu suliffissaaleqiffiusuniit illoqarfinnut nunaqarfinnulluuniit sulisussaaleqiffiusunut nuuttarsinnaanerup sukkanerusumik ingerlanneqatarnissaa suliarinreqartariqarpoq.

Naleqqamiit anguniartuarparput sulisussarsiortarnermi Kalaallit Nunatsinni nunaqavissut tamatigut salliutinneqartuarnissaat, taamaattumik sulisussarsiortarnermi kommunini suliffissarsiuussisarfiiit kiffartuussisarnerisa pitsaanerusunngortinnissaat sulissutigiuartariaqarparput.

Naleqqamiit isumaqarpugut Kalaallit Nunatta namminiilivinnissaa qulakkeerumallugu sulisunut sulisussanullu piginnaasaqarfissatut tunngaviusumik piumasaaqaataasariaqartut uku immikkoortut sisamat: Ilinniagaqarneq, misilittagaqarneq, oqaatsitsinnik atuisinnaaneq aamma kulturitsinnik ilisimasaqarneq – taakku sisamat naamassineqarsimassapput – suliffeqarfiit assigiinngitsut ingerlalluassappata, aamma innuttaasunik maani nunami najugalinnik sullissilluarnissamik anguniagaqarneq piviusunngortinneqassappat.

Pisortat suliffeqarfiutaanni tamani anguniarneqartariaqarpoq atorfiit tamarmiusut 100 % kalaallit Nunatsinni najugalinnit inuttaqartinneqalernissaat, avataaniit konsulentinik aammalu avataani najugalinnit sulisulersornersuaq akisoorujussuaq qimallugu, soorunami pisortani sulisut aaliangersimasumik suliffillit maani nunami najugaqassapput. Tamatumunnga ilanngullugu pisariaqarluinnarpoq inuusuttut ilinniakkaminnik naammassisut tamarmik piomagunik nunatsinni suliffissaqartinnaat, taakkuuppullu ullumikkut avataaneersunit ingiarsimaarneqarlutik nunatsinnut utersinnaanngitsut.

Suliassaqarfimmut attuumassuteqartut inatsisit tamarmik siuliani taaneqartut naapertorlugit suliarineqartariaqassapput aammalu nunarsuaq tamakkerlugu Naalagaaffiit peqatigiit isumaqatigiissutaannut naapertuuttunngorlugit naleqqusarlugit. Tassami ullumikkut killiffiusumi inatsisit atukkavut Danmarkimiit sulisussanik pissarsisarnissamik isumalluuteqarnerujussuaq qimattariaqaleratsigu.

Taamatut tunngaviliilluni aalajangernerup kingunerissavaa, sulisussatigut isumalluuteqarnermi Nunatsinni najugaqartut salliutitaalernerat, aammalu sulisussat avataaniit aaneqartussat tassaalissallutik sulisussat pisariaqartinneqavissut nunatsinni nammineq inuttassaqartinngisavut.

partii naleraq

Ajoraluartumik nunatsinni sulisartorpassuit suliffeqarfinni assigiinngitsuni uippakajaarnermik (stress) nappaateqalersartut tusarsaagaluttuinnarput, ajoraluartumigaasit tassa naluarput taamatut nappaateqalersarnerup qanoq annertutiginera, nappaat taanna pillugu misissueqqissaartoqanngimmat.

Partii Naleqqamiit pingaartipparput Innuttaasut suliffimmini avatagiiserissaarlutik peqqillutik toqqissisimallutik suliffitsik nuannaralugu sulinerminnik ingerlatsisarnissaat. Aamma pisariqarluinnarpoq suliffeqarfiit namminneerlutik sulisorisamik suliffimmini avatagiiserissaarlutik suleqatigiilluartarnissaannikk aqutissiuussisarnissaat.

Naleqqamiit ilanngullugu isumaqarpugut Naalakkersuisut mississoqqissaartariaqaraat nalilersoqqissaarlugulu sapaatip akunneranut tiimit nalinnaasumik suliffiusartut 40-tiiminiit 36-37 tiiminut appartissinnaanerit. Nunani allani aammalumi Danmarkimi suliffeqarfiit namminneerlutik taamaaliorimasut Sulisuminnut peqqinnarnerarlugu oqariartuutigisarpaat aammalu suliffeqarfiup naammassisassatigut angusarissaarnerulerneranik kinguneqartarsimalluni.

Eqqaamassavarpulli Nunatsinni inupparujussuunnginnatta, taamaammat sulisussaaleqilersarneq takornartarinngilarput, tamatumalu kingunerisaanik suliffeqarfiit teknikkikkut atortorissaaruteqarneq atorlugu ingerlanneqarsinnaasut siuarsaajuarnissaminnut periarfissaqartariaqarput aamma Suliffeqarfiit ilisimasanut teknikkikkut atortorissaarnermut sulisunillu pikkorissunik pissarsisinnaanerit periarfissaqarluarnissaat pisariaqarpoq, tamannami nutaaliornissamut ineriartornermullu aqutissaavoq aammalu nunatta nunarsuarmioqatigiinnut unammillersinnaanissaanut aqutissaalluni.

Suliffeqarfiit nutaaliortutik, naleqqussallaqqissuunissaat sulisuminnillu naleqqussaallaqqinnissaat pisariaqavippuit. Sulisorisat piginnaasaannik qaffassaanerit ingerlanneqartuartaqarput, kiisalu teknikkikkut atortorissaarutit robottit, Dronet, soorlu aamma attaveqaatitigut teknikkikkut atortorissaarutit tamakkiisumik atorluartariqarput.

Pisortanut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai:

Naatsorsuutigineqanngilaq nassuiaatip suliarineqarnissaanut sulisussamut Immikkoortinneqartussat ukiup affaa-niit ukioq ataaseq sinnersimassagaat, taakku naleqassapput (250.000 – 500.000 kruunit) missaani.

Namminersortunut aningaasaatigut allaffissornikkullu kingunerisassai: Soqanngilaq

Innuttaasunut aningaasatigut allaffissornikkullu kingunerisassai: Soqanngilaq